

Poliitikataust

Naiste püsiva alaesindatuse kaotamine poliitiliste ja majanduslike otsuste tegemisel on aktuaalne ja tähtis ülesanne nii ELis kui ka selle liikmesriikides. EIGE 2013. aastal väljatöötatud soolise võrdõiguslikkuse indeksiga hinnatakse puudusi täieliku soolise võrdõiguslikkuse saavutamisel kuues valdkonnas, millest üks käsitleb võimupositsioone. Selles valdkonnas hinnatakse naiste ja meeste esindatuse erinevust poliitiliste, sotsiaalsete ja majanduslike otsuste tegemisel. Kättesaadavate andmete põhjal oli selle valdkonna soolise võrdõiguslikkuse tulemus madalaim – ELi arvestuses 38 punkti 100st. See näitab, et naiste alaesindatus võimu- ja otsustamispositsioonidel on pakiline probleem.

Euroopa Komisjoni naiste ja meeste võrdõiguslikkuse strateegia (2010–2015)

- Strateegia üks kuuest esmatähtsast valdkonnast on edendada naiste osalemist otsuste tegemisel.
- Eesmärk on edendada võrdset esindatust otsuste tegemisel nii üldiselt kui ka äriühingute juhtorganites.

Komisjoni ettepanek võtta vastu direktiiv, mis käsitleb soolist tasakaalu majandusotsuste tegemisel (2012)

- Selles seatakse eesmärgiks saavutada 2020. aastaks alaesindatud soo esindajate 40% osakaal börsil noteeritud äriühingute juhtide seas (v.a tegevjuhid).
- Äriühingutelt, kus alaesindatud soo osakaal on väiksem, nõutakse kandidaatide valimisel võrdlevat analüüsi, mis põhineks sooneutraalselt sõnastatud ja üheselt mõistetavatel kriteeriumidel, ning võrdse kvalifikatsiooni korral alaesindatud soo eelistamist.
- Börsil noteeritud äriühinguid kohustatakse kindlaks määrama tegevjuhte puudutavad eesmärgid.
- Muudetakse juhtorganite liikmete valimise protsessi õiglasemaks ja läbipaistvamaks, ergutades äriühinguid kandidaatide valikut mitmekülgsemalt kaaluma.

Kodanikuühiskonna kaasatus (2014)

- European Women's Lobby kampaaniad "50/50" ning "Pariteetsusdemokraatia ja aktiivse Euroopa kodakondsuse nimel: soolise võrdõiguslikkusega ei saa olla tänapäevast Euroopa demokraatiat!".
- Propageeriti naiste ja meeste võrdset esindatust kõikides Euroopa institutsioonides, et aidata suurendada naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse küsimuste olulisust ELi poliitilises tegevuskavas.

- Käsitleti ka soolist ebavõrdsust Euroopa Parlamendi liikmekandidaatide valimisel ja osalemisel.

Pekingi tegevusprogrammi strateegilised eesmärgid ja ELi näitajad

- G.1** Võtta meetmeid, et tagada naistele võrdne juurdepääs ja täielik osalemine võimustruktuurides ja otsuste tegemisel.
- G.2** Suurendada naiste otsustusprotsessis osalemise ning liidripositsioonil tegutsemise suutlikkust.

Valdkond G on kaks korda üle vaadatud: Soome eesistumise ajal 1999. aastal ja Itaalia eesistumise ajal 2003. aastal. Välja on töötatud 18 näitajat, mis hindavad naiste ja meeste osakaalu tähtsatel ametikohtadel ja organisatsioonides ning tegevuspõhimõtteid soolise tasakaalu parandamiseks valimistel. Need näitajad on otsustava tähtsusega valdkonna J "Naised ja meedia" ja valdkonna K "Naised ja keskkond" hindamisel.

Uusimad andmed ja teave on esitatud Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudi loodud andmebaasis "Women and men in the EU – facts and figures" ("Naised ja mehed ELis. Faktid ja arvud"), mis on kättesaadav aadressil <http://eige.europa.eu/content/women-and-men-in-the-eu-facts-and-figures>

Kogu ELi hõlmavatel andmetel põhinevad järeldused

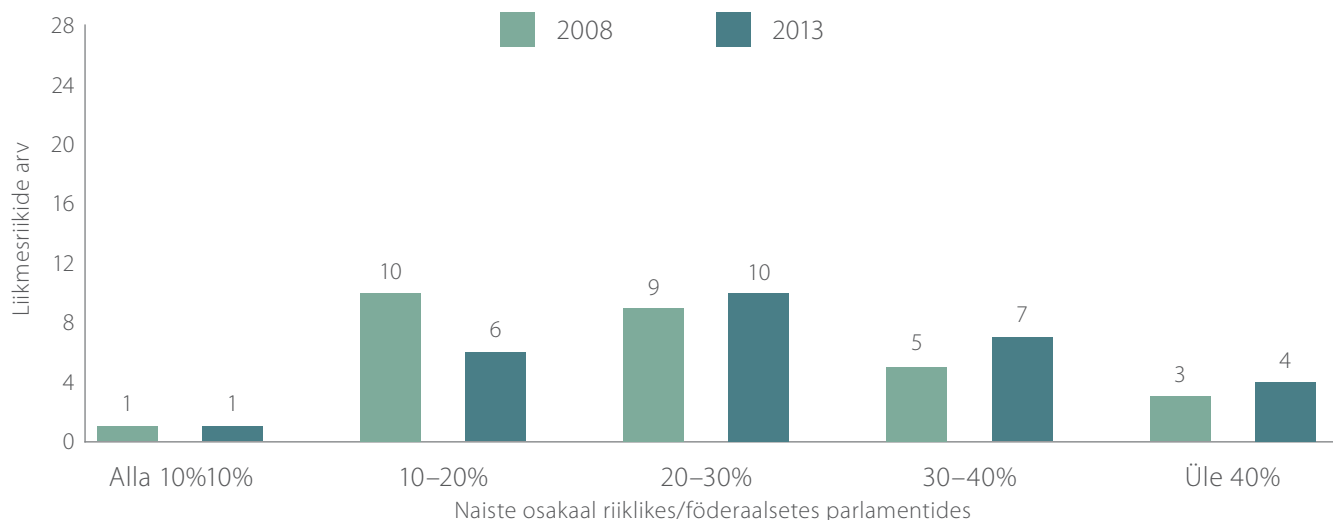
Naiste osalus riiklikes ja föderaalsetes otsustusorganites suureneb aeglaselt

Riiklikes ja föderaalsetes parlamentides on küll märgata naiste osaluse teatavat suurenemist, kuid kasv on siiski aeglane (aastatel 2008–2013 suurenes ühekojalistes parlamentides ja kahekojaliste parlamentide alamkodades naiste osalus 27%-ni ehk 3 protsendipunkti). EU-28-s on keskmiselt ainult kolmandikul poliitiliste otsuste tegemist nõudvatel positsioonidel naised ja pooltes liikmesriikides on naiste osakaal föderaalses/riiklikus parlamendis alla 30%. Piirkondlike parlamentidega liikmesriikides oli naiste osakaal neis esindusorganites 2013. aastal kokku 32%.

Kohalikes esindusorganites (volikogud ja muud kohaliku omavalitsuse üksused) oli naiste osalus ELis 2013. aastal kokku 32%. Naiste osalus oli suurim Rootsis (43%) ja veel seitsmes liikmesriigis oli naiste osalus üle 30%.

ELI LIIKMESRIIKIDE ARV NAISTE OSALUSE JÄRGI RIIKLIKES/FÖDERAALSETES PARLAMENTIDES 2008. JA 2013. AASTAL NATIONAL EN/FÖDERALEN PARLAMENTEN, 2008 UND 2013

Allikas: Euroopa Komisjon, andmebaas "Women and men in decision-making" ("Naised ja mehed otsuste tegemisel").

Naiste suurem osalemine otsuste tegemisel Euroopa institutsioonides

Naiste osalus Euroopa Parlamendis on viimase 35 aasta jooksul aeglaselt, kuid ühtlaselt suurenenud (16%-lt 1979. aastal 37%-ni 2014. aastal). Naised on parlamendiliikmete ja asepresidentide seas siiski alaesindatud (3 isikut 14st).

2013. aastal oli naiste osakaal 1. tasandi administratiivsetel ametikohtadel 33% ja 2. taseme administratiivsetel ametikohtadel 39% ning volinikest olid 32% naised. Euroopa Keskpanga nõukogus ei ole alates 2010. aastast olnud ühtki naist. Euroopa Kohtus on naiskohtunike osakaal alates 2008. aastast veidi suurenenud (11%-lt 15%-ni), kuid Üldkohtus on naiskohtunike arv vähenenud 44%-lt 22%-ni.

Enamiku riikide valitsusorganites on mehed ülesindatud

Naised töötavad vaid veerandil ELi liikmesriikide ministereeriumide kõrgema ja madalama astme ametikohtadel. Üksnes kahes liikmesriigis on naiste osakaal ministereeriumides 50% ja kolmes liikmesriigis 40%.

Naisministrite osakaal muutus aastatel 2008–2013. See vähenes põhiküsimuste (20%-lt 18%-ni) ning sotsiaalküsimuste ja kultuuri valdkonnas (40%-lt 38%-ni), kuid suurenes majanduse (17%-lt 24%-ni) ja taristu valdkonnas (24%-lt 25%-ni).

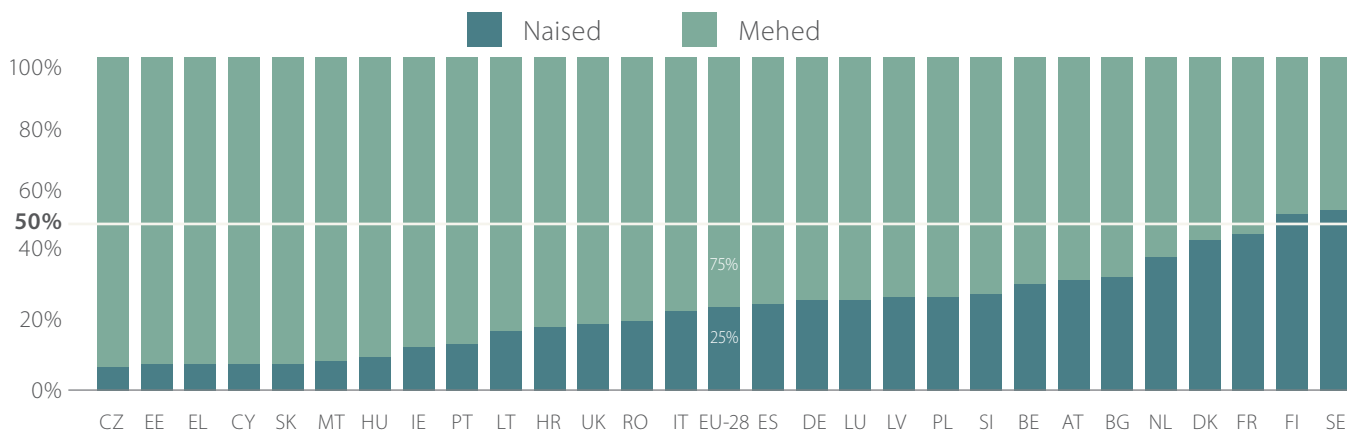
Seadusandlikud ja eneseregulatsioonimeetmed võivad kiirendada soolise tasakaalu saavutamist poliitiliste otsuste tegemisel

Naiste esindatust võib suurendada sookvootide kasutamise valimistel. 2013. aastal rakendati seitsmes liikmesriigis valitsuse kehtestatud sookvoote ja 13 liikmesriigis kehtisid vabatahtlikud kvoodid. Hiljuti kehtestasid kohustuslikud sookvoodid Iirimaa ja Itaalia maakonnad.

Naiste osakaal riiklike haldusasutuste kõrgetel ametikohtadel on märkimisväärselt suurenenud

2013. aastal olid üle kolmandiku ehk 39% kõikidest 2. tasandi riigiteenistujatest naised (2008. aastal 34%). 1. tasandi ametikohtadel on naiste osakaal väiksem: 30% (2008. aastal 28%). Naiste osakaal tõusis kõige rohkem sotsiaal-kultuuriliste ülesannetega ametikohtadel: 1. tasandi ametikohtadel

POLITISCHE VERTRETUNG VON FRAUEN IN DEN NATIONAL EN REGIERUNGEN, NACH MITGLIEDSTAAT, 2013

Allikas: Euroopa Komisjon, andmebaas "Naised ja mehed otsuste tegemisel".

35%-lt 41%-ni ja 2. tasandi ametikohtadel 42%-lt 49%-ni.

Naiste juurdepääs kõrgeima kohtu kohtuniku ametikohale on veidi paranenud

Naised on kõrgeima kohtu kohtuniku ametikohal endiselt alaesindatud: nende osakaal sellel ametikohal on alates 2008. aastast suurenenud ainult 3 protsendipunkti võrra 35%-ni. Kuues liikmesriigis moodustavad naised poole, kahes liikmesriigis alla 9% kohtunikonnast.

Naiste osalus majandusotsuste tegemisel ja börsil noteeritud äriühingute otsustusorganites on pisut suurenenud

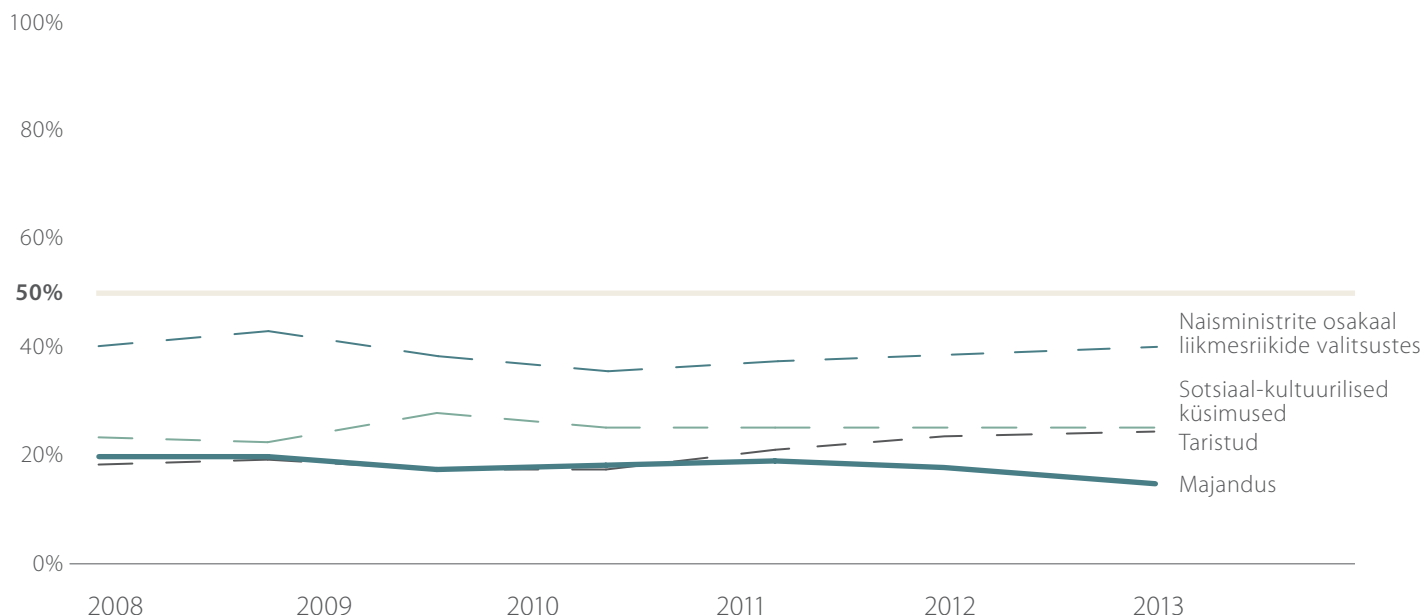
Naiste osalemine majandusotsuste tegemises aegamööda suureneb. 2013. aastal olid ELi liikmesriikide keskpankade otsustusorganite liikmetest ainult viiendik naised ja viies liikmesriigis osalesid neis otsustusorganites ainult mehed.

13 liikmesriigis olid kõik suurimate börsil noteeritud äriühingute tegevjuhid mehed (2008. aastal 15 liikmesriigis). Kuigi naiste esindatus ELi suurimate börsil noteeritud äriühingute tegevjuhtide ja muude juhtide seas on veidi suurem, on nad sellistel ametikohtadel siiski alaesindatud (osakaal on vastavalt 12% ja 19%).

Sotsiaalpartnerid toetavad ELi tasandil aktiivselt naiste edutamist kõrgematele ametikohtadele

Ametiühingute naissoost presidentide arv ei ole alates 2008. aastast märkimisväärselt suurenenud ja naiste esindatus ametiühingute nõukogudes on endiselt väike. Naiste esindatus tööandjate organisatsioonide presidentide ja asepresidentide seas on suurenenud. ELi tööandjate organisatsioonide 60 presidendist kaheksa on naised (2008. aastal ainult üks naine) ja naiste osakaal nende juhtorganites on 17% (2008. aastal 9%).

NAISMINISTRITE OSAKAAL NEILE MINISTEERIUMIDES ANTUD PORTFELLIDE JÄRGI. EU-28, 2008–2013

Allikas: Euroopa Komisjon, andmebaas "Naised ja mehed otsuste tegemisel".

Kasulikud algatused

Mitu liikmesriiki (DK, IE, IT, AT, PL, PT) avaldas toetust **ELi algatusele kehtestada** äriühingute juhtorganite **kohustuslikud sookvoodid**. Taani esitas näiteks soovitus juhatuse soolise koosseisu kohta. Teised riigid, nt Austria, Belgia ja Saksamaa, on hiljuti vastu võtnud või võtavad peagi vastu konkreetsete äriühingute sookvoote käsitlevad õigusaktid. Itaalias võeti vastu seadus (nr 120/2011), mille eesmärk on suurendada naiste osalust äriühingute juhtorganites, ning algatati selle õigusakti toetuseks teadlikkuse suurendamise kampaania „Sookvoodid. Tasakaalustataval riigil on parem tulevik“. Poolas peab kõigis rahandusministri valitud järelevalveorganites olema 2015. aastaks naiste 30% osakaal. Portugalis peavad eraettevõtte valitsuse 2012. aasta resolutsiooni kohaselt rakendama võrdõiguslikkuse kavade. Alates 2013. aastast on uue seadusega sätestatud, et riigi osalusega ettevõtete haldus- ja järelevalveorganite liikmete hulgas peavad olema esindatud nii naised kui ka mehed. Hispaanias on 31 äriühingut sõlminud tervishoiu, sotsiaalteenuste ja võrdõiguslikkuse ministriumiga koostöökokkuleppe, milles seatakse muu hulgas eesmärk saavutada nelja aasta jooksul naiste 20% osakaal kõrgetel juhtivatel ametikohtadel ja juhtorganites või suurendada naiste osalust viie protsendipunkti võrra. Äriühingutega koostöös elluviidav projekt „Promociona“ näeb ette andekate naiste väljavalimise ja edutamise äriühingutes ning toetab erikoolituse korraldamist, võrgustike loomist ja juhendamist.

EDUSAMMUD JA TAKISTUSED VALDKONNAS G: NAISED VÖIMU- JA OTSUSTAMISPOSITSIOONIDEL

EDUSAMMUD	TAKISTUSED
<ul style="list-style-type: none"> • Naiste otsustusprotsessile juurdepääsu olulisus on muutunud nähtavamaks. • Naiste osalus on veidi suurenenud. • Pariteetsust käsitlevate õigusnormide ja kohustuslike sookvootide kehtestamine suurendab liikmesriikide pühendumust soolise võrdõiguslikkuse suurendamisele. • ELi tasandi algatustega, nagu direktiivi ettepanek suurendada naiste osakaalu muude kui tegevjuhtide seas 40%-ni, püütakse saavutada sugudevahelist tasakaalu. • Sotsiaalpartnerid aitavad parandada naiste juurdepääsu otsustusorganitele. • Naiste osakaal kõrgema astme riigiteenistujate ja kõrgema kohtu kohtunike seas on veidi suurenenud. 	<ul style="list-style-type: none"> • Naised täidavad vähem kui kolmandikku ELi poliitilisi otsuseid tegevatest ametikohtadest ja kõige kõrgema tasandi ametikohtadel on nende osakaal veelgi väiksem. • Naiste osakaal liikmesriikide valitsustes on ainult pisut suurenenud. • Avalikes ja eraõiguslikes majandus- ja finantsasutustes on mehed endiselt valdavalt ülekaalus. • Naiste osakaal Euroopa ametiühingute juhtorganites ei ole märkimisväärselt suurenenud. • Naised on riiklike haldusorganite kesktasandi ametikohtadel ja naiste traditsiooniliste rollidega seotud sektorites ülesindatud.

ELi edasised sammud

- Töötada välja ja rakendada tõhusad poliitikameetmed (ja vajaduse korral õigusaktid), et kaotada tähtsamates majandusstruktuurides (eriti avaliku profiiliga struktuurides) praegu esinev n-ö klaaslae efekt.
- Kaaluda tõhusaid strateegiaid ja abivahendeid (nt sookvoodid) ning neid võimaluse korral rakendada, et saavutada tähtsamates poliitilistes struktuurides valitavatel ja nimetatavatel ametikohtadel sooline tasakaal.
- Lahendada probleeme, mis tulenevad soonormidest, hoiakutest ja soolistest stereotüüpidest, mis takistavad naiste võrdset esindatust poliitiliste, majanduslike ja sotsiaalsete otsuste tegemist nõudvatel ametikohtadel.
- Julgustada sotsiaalpartnereid ja asjaomaseid sidusrühmi tegema koostööd, et aktiivselt edendada naiste võrdset juurdepääsu otsustusorganitele.

Europäisches Institut für Gleichstellungsfragen (EIGE)

Das Europäische Institut für Gleichstellungsfragen (EIGE) ist das EU-Kompetenzzentrum für Gleichstellungsfragen. Das EIGE unterstützt politische Entscheidungsträger und alle relevanten Einrichtungen in ihren Bemühungen zur Verwirklichung der Gleichstellung von Frauen und Männern in Europa und darüber hinaus, indem es spezifisches Fachwissen sowie verlässliche und vergleichbare Daten zur Gleichstellung in Europa bereitstellt.

Weitere Informationen: <http://eige.europa.eu>

Das Ressourcen- und Dokumentationszentrum (RDC) des Europäischen Instituts für Gleichstellungsfragen (EIGE) ist ein innovatives und praktisches Instrument, das dabei hilft, wichtige Ressourcen zur Geschlechtergleichstellung zu identifizieren und zu verknüpfen. Es bietet Interessierten unter den an der Gleichstellungspolitik und -praxis interessierten Personen erleichtert und einen Online-Bereich für Diskussionen und Debatten bietet.

Weitere Informationen: <http://eige.europa.eu/content/rdc>

Kontakt:
Europäisches Institut für Gleichstellungsfragen
Gedimino pr. 16, LT-01103 Vilnius, LITAUEN
Tel. +370 521574-44/00

facebook.com/eige.europa.eu
twitter.com/eurogender
youtube.com/eurogender
<https://eurogender.eige.europa.eu>

ISBN 978-92-9218-563-3
doi:10.2839/1885
MH-04-15-022-DE-N